הָרֹאשׁ הַשֵּׁנִי ה"שֶׁהוּא יוֹתֵר מִכְּדֵי עֲנִיבָה. (ח) * וּלְרַבְּנוּ תָּם לֹא מַכְשִׁירִים אֶלָּא בְּנִשְׁתַּיְּרוּ שְׁנֵי חוּטִין שְׁלֵמִים, דְּהַיְינוּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהָרָאשִׁים אֹרֶךְ שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִים, אָז מַכְשִׁירִים כְּשֶׁנִּפְסְקוּ הַשֵּׁנִי חוּטִין אֲחֵרִים אִם נִשְׁתַּיֵּר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה, אֲבָל אִם נִפְסְקוּ שְׁלֹשָׁה חוּטִין, אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה פְּסוּלִים. וּמִפְּנֵי כָךְ כְּשֶׁנֶּחְתְּכוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים, (ה) [ה] (ט) אִם לֹא דִּקְדֵּק בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית שֶׁיִּהְיוּ נִכָּרִים הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁמִּצַּד אֶחָד שֶׁל הַקֶּשֶׁר, חֲיִשִׁינַן שֶׁמָּא כָּל רֹאשׁ הוּא מִחוּט אַחַר וְנִמְצָא שֶׁאֵין כָּאן אֶלָּא חוּט אֶחָד שָׁלֵם, הִלְכָךְ מַסְפִּיקָא פְּסוּל. אֲבָל אִם לֹא נֶחְתְּכוּ אֶלָּא שְׁנֵי רָאשִׁים (י) מַכְשִׁירִינַן בִּכְדֵי עֲנִיבָה. (יא) * וַהֲלָכָה כִּסְבָרָא רִאשׁוֹנָה. מִיהוּ הֵיכָא דְּאָפְשָׁר טוֹב לְחֹשׁ לִסְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם.

הַגָּהוֹת: * [א]וְנוֹהֲגִין כְּרַבֵּנוּ תָּם ((אגודה) [אגור] סימן ט"ו). הַגָּהּ: וְכָל שֶׁכֵּן אִם דִּקְדֵּק שֶׁיִּהְיוּ נִכָּרִין הָאַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁבְּצַד אֶחָד וְנִפְסְקוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים בְּצַד אֶחָד דְּפָסוּל, דְּאָז וַדַּאי נִפְסְקוּ שְׁלֹשָׁה חוּטִין. וְאִם נִפְסְקוּ בִּשְׁנֵי צְדָדִים נַמִּי פָּסוּל, שֶׁמָּא שְׁלֹשָׁה חוּטִין הֵם (בית יוסף (ד"ס והו"ל) בשם בן חביב): **ב** [ו]הֵיכָא דְּצָרִיךְ כְּדֵי עֲנִיבָה וּמִתּוֹךְ שֶׁהַחוּטִים עֲבִים אֵינוֹ יָכוֹל לְעָנְבָם, וְאִלּוּ הָיוּ דַּקִּים הָיָה בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה, (יב) כָּשֵׁר. הַגָּהּ: וּמְשַׁעֲרִין בְּחוּטִין בֵּינוֹנִים (דברי עצמו): **ג** [ז]כְּדֵי עֲנִיבָה, לְרַשִׁ"י מִן הָעָנָף, וּלְר"י אֲפִלּוּ נֶחְתַּךְ כָּל הָעָנָף וְלֹא נִשְׁאַר כְּדֵי עֲנִיבָה אֶלָּא מִן הַגְּדִיל, כָּשֵׁר. וּמִנְּהַג הָעוֹלָם כְּרַשִׁ"י, וְהֵיכָא דְּלֹא אָפְשָׁר (ו) [ז] (יג) * [ב]יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י:

ה מִנְחוֹת ל"ח (ע"ב) שָׁם בְּרַשִׁ"י וְתוֹסְפוֹת (ד"ה אלא). ו מִנְחוֹת שָׁם. ז שָׁם דף (ל"ט) [ל"ח] (ע"ב בתוס' ד"ה כדי).

בֵּאוּר הַיטֵב

אֲפִלּוּ הָכִי לֹא מְהַנֵּי. בְּנֵי חַיָּא (הגב"י סק"א) וּלְבוּשׁ וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ג). וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן (ס"ו) [ק"ן]: (ה) **אִם לֹא דִּקְדֵּק.** קָשֶׁה דְּהָא כָּל שֶׁכֵּן הוּא אִם דִּקְדֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַגָּ"ה אַחַר כָּךְ. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּנָקַט לֹא דִּקְדֵּק מִשּׁוּם סֵיפָא דִּמְסַיֵּם אֲבָל אִם לֹא נֶחְתְּכוּ אֶלָּא שְׁנֵי רָאשִׁים מִכְּלַל דִּבְכְדֵי עֲנִיבָה, דְּזֶהוּ דַּוְקָא בְּלֹא דִּקְדֵּק, אֲבָל אִם דִּקְדֵּק אִם נֶחְתְּכוּ שְׁנֵי רָאשִׁים מִצַּד אֶחָד כָּשֵׁר אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר בִּכְדֵי עֲנִיבָה, דְּהָא נִשְׁתַּיֵּר רֹאשׁ הַשֵּׁנִי, אֲבָל אִם נִפְסְקוּ שְׁנַיִם מִשְּׁנֵי צְדָדִים (וְ[א] נִשְׁתַּיֵּר בִּכְדֵי עֲנִיבָה פְּסוּלִים, דְּשָׁמָּא חוּט אֶחָד הֵן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): **ג** (ו) **יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י.** לְעֵיל סוֹף ס"א כָּתַב הֵיכָא דְּאָפְשָׁר טוֹב לְחֹשׁ לִסְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם, פָּרוּשׁ, הֵיכָא דְּאָפְשָׁר לְמִצֹּא בְּקַל צִיצִית אֲחֵרִים, אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחֲרָיו. וְהָכָא כָּתַב, וְהֵיכָא דְּלֹא אָפְשָׁר, הַיְינוּ בִּמָּקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִין צִיצִית כְּלָל, יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, גַּם אָסוּר לְצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וּבְתְשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל ב' סִימָן א' כָּתַב דְּיֵשׁ לְהַכְשִׁיר בְּשָׁעַת הַדְּחָק גַּם בִּנְפִסַק קְצָת מֵהַגְּדִיל מַמָּשׁ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּהַלָּכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן (קי"ב) (קי"ח) שֶׁכָּתַב דְּמִי שֶׁנִּפְסְקוּ לוֹ חוּטֵי הַגְּדִיל וְאֵין לוֹ חוּטִין אֲחֵרִים, שֶׁיִּתֵּיר שָׁלֹשׁ חֲלִיּוֹת עִם שָׁלֹשׁ קְשָׁרִים

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כָּתַב בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"ג). וְעַיֵּן בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ב) שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) וְכָתַב דְּלֹא כְּבֵאוּר הַיטֵב, עַיֵּן שָׁם: **[ה] אם לא דקדק.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּגִנַּת וְרָדִים כְּלָל ב' סִימָן א': שְׁנֵי חוּטִין מֵהַצְּדָדִים שֶׁנִּפְסְקוּ וְלֹא נִשְׁאַר בָּהֶם כְּדֵי עֲנִיבָה וְאֵין יְרוּעַ בְּבִרּוּר שֶׁהֵם מֵהָאַרְבָּעָה שֶׁמִּצַּד הָאֶחָד, יֵשׁ לְפַסֵּל, אִם לֹא שֶׁיְּרוּעַ שֶׁנִּזְהֲרוּ בְּשָׁעַת עֲשִׂיָּתָן מִתְּחִלָּתָן שֶׁיִּהְיוּ כָּל הָאַרְבָּעָה מִכָּל צַד נִכָּרִים לְצַצְמָן, אֲבָל בְּסֻתָּם יֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁלֹּא נִזְהֲרוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּכַרְכֵי יוֹסֵף (סק"א) בְּשֵׁם שוּ"ת פְּרִי צַדִּיק (בחידושים על או"ח) שֶׁאִם נִפְסְקוּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים שֶׁמִּצַּד אֶחָד כָּשֵׁר, לְפִי שֶׁנִּשְׁתַּיְּרוּ כָּל הָרָאשִׁים שְׁנַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יוֹתֵר מִכְּדֵי עֲנִיבָה, וַאֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיְּרוּ מֵהַשְּׁנַיִם רַק כְּדֵי עֲנִיבַת שֶׁהוּא שְׁמוֹנָה חוּטִין בְּיַחַד, כָּשֵׁר: **ג** [ז] **יֵשׁ לִסְמֹךְ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם גִּנַּת וְרָדִים. וְשָׁם אִיתָא שֶׁאִם נִפְסַק גַּם מִן הַגְּדִיל, וְהַגְּדִיל אֹרֶךְ שֶׁאִם יִפָּרֵד הַמְקֻצָּת יִשָּׁאֵר שִׁעוּר גְּדִיל וְגַם חוּטֵי כְּדֵי עֲנִיבָה, כָּשֵׁר בְּשָׁעַת הַדְּחָק, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בְּתְשׁוּבָה שֶׁאֲחֵר זֶה בְּשֵׁם רַב יַעֲקֹב פראגי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁדַּעְתּוֹ לְפַסֵּל בָּזֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חָתַךְ רָאשֵׁי הַחוּטִין: (ח) **וּלְרַבֵּנוּ תָּם וְכוּ'.** טַעֲמוֹ, דִּשְׁנֵי חוּטִין שֶׁהֵן אַרְבָּעָה אָנוּ נוֹתְנִין בְּמָקוֹם תְּכֵלֶת, וּשְׁנֵי חוּטִין שֶׁהֵן אַרְבָּעָה אָנוּ נוֹתְנִין בְּמָקוֹם לָבָן, צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים שֶׁיִּהְיֶה מִן אֶחָד שָׁלֵם: (ט) **אִם לֹא דִּקְדֵּק.** קָשֶׁה, דְּהָא כָּל שֶׁכֵּן הוּא אִם דִּקְדֵּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּהַגָּ"ה אַחַר כָּךְ. וְיֵשׁ לוֹמַר (י"ט) דְּנָקַט לֹא דִּקְדֵּק מִשּׁוּם סֵיפָא דִּמְסַיֵּם אֲבָל אִם לֹא נֶחְתְּכוּ אֶלָּא שְׁנֵי רָאשִׁים דְּמַכְשְׁרִינַן בִּכְדֵי עֲנִיבָה דְּזֶהוּ דַּוְקָא בְּלֹא דִּקְדֵּק, אֲבָל אִם דִּקְדֵּק, אִם נֶחְתְּכוּ שְׁנֵי רָאשִׁים מִצַּד אֶחָד כָּשֵׁר אֲפִלּוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר כְּדֵי עֲנִיבָה, דְּהָא נִשְׁתַּיֵּר מִכָּל אֶחָד רֹאשׁ הַשֵּׁנִי, אֲבָל אִם נִפְסְקוּ שְׁנַיִם מִשְּׁנֵי צְדָדִין וְלֹא נִשְׁתַּיֵּר בִּכְדֵי עֲנִיבָה, פְּסוּלִין, דְּשָׁמָּא חוּט אֶחָד הֵן: (י) **מַכְשִׁירִינַן בִּכְדֵי עֲנִיבָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַשִּׁיּוּר כְּדֵי עֲנִיבָה רַק בְּאֶחָד מֵהֶן, וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף קָטָן ה': (יא) **וַהֲלָכָה וְכוּ'.** פָּשׁוּט דְּמַתָּר לְכַתְּחִלָּה, וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּבֵאוּר הַלָּכָה: **ב** (יב) **כָּשֵׁר.** דְּהָא אֲרֻכִּין הֵן בִּכְדֵי עֲנִיבָה, רַק מִפְּנֵי עִבְיֵי אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲנֹב: **ג** (יג) **יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י.** וּמַתָּר לְלָבֵשׁ בְּהַגֶּבֶד. וּלְעֵיל בְּסָעִיף א' דְּכָתַב הֵיכִי דְּאָפְשָׁר טוֹב לְחֹשׁ לִסְבָרַת רַבֵּנוּ תָּם, פָּרוּשׁ, הֵיכָא דְּאָפְשָׁר (יב) לְמִצֹּא בְּקַל צִיצִית אֲחֵרִים, אֲבָל אֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחֲרֵיהֶם אִם אֵין מְזֻמָּנִים לְפָנָיו אוֹ (יג) שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה מִתְּפִלָּה בְּצִבּוּר, וְהָכָא כָּתַב וְהֵיכָא דְּלֹא אָפְשָׁר הַיְינוּ בִּמָּקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִין צִיצִית כְּלָל, יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל ר"י. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, וְגַם אָסוּר לָצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וּבְכָזֶה יֵשׁ לְהַכְשִׁיר בְּשָׁעַת הַדְּחָק גַּם בִּנְפִסַק קְצָת מֵהַגְּדִיל מַמָּשׁ [תְּשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים סִי' א'], עַיֵּן שָׁם]. וְדַע דְּכָל זֶה אֵינוֹ עִנְיָן לִנְפִסַק הַחוּט בְּמָקוֹם הַנָּקָב, דְּשָׁם (יד) אֲפִלּוּ לְר"י פָּסוּל מִן הַתּוֹרָה. וּפְשׁוּט (טו) דְּכִשְׁנִפְסְקָלִים הַצִּיצִית צָרִיךְ לְפָשְׁטוֹ, וְלֹא מְהַנֵּי לַעֲמֹד עַל עָמְדּוֹ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאֵין דִּין אַרְבַּע אַמּוֹת אֶלָּא לְהוֹלֵךְ בְּלִי צִיצִית. גַּם לֹא יִתְקַן הַצִּיצִית בְּעוֹד הַטַּלִּית עָלָיו, אֶלָּא פּוֹשְׁטוֹ וּמִתְקָנוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י"ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): **ג** (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): (יג) חַיֵּי אָדָם (כלל יא ס"כ): (יד) פְּרִי מְגַדִּים (משו"ת סק"ג): (טו) אֶלִיָּה רַבָּה (סק"ז):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כתב בשו"ע הרב (ס"ד): מנהג העולם להחמיר כדעת רבנו תם אבל בשעת הדחק כגון במקום שאין מצויין ציצית לתקן יש לסמוך על סברא ראשונה כי כן עיקר. אמנם בסידור כתב כדעת ר"ת שאם נפסקו ג' ראשין פסול בכל ענין אפילו נשתייר בכל אחד מהן הרבה יותר מכדי עניבה. **ב]** וכן הוא בשו"ע הרב (ס"ו). אמנם בסידור לא הביא הרב את שיטת ר"י כלל. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ו) מיקל כהלק"ט שאין צריך להתיר כל הגדיל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah